

Nr 647

Av herr **Holmberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 37, med förslag till godkännande av 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 797 i Andra kammaren)

I proposition nr 37 framläggs förslag om godkännande av 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier. Enligt överenskommelsen, som undertecknats av bl. a. Sverige, förbinder sig fördragsslutande part att vidta nödvändiga åtgärder för att beivra rundradiosändning på öppna havet eller i luftrummet däröver. Dessutom föreslås en anpassning av lagstiftningen mot illegala rundradiosändningar i enlighet med 1965 års europeiska överenskommelse. Det görs ingen skillnad mellan sändning som orsakar störning och annan sändning. Ytterligare handlingar som kan straffas som medverkan har tillkommit, liksom även långtgående bestämmelser om förverkande. Lagförslaget innebär således en kraftig skärpning av 1962 års "piratradiolag".

1962 års lag anses bygga på 1959 års telekonvention och de därtill hörande radioreglementena. Enligt dessa skall medlemsländerna, till vilka Sverige hör, verka för att rundradiostationer på havet eller över havet utanför nationellt territorium förhindras att använda radiofrekvenser som strider mot överenskommen fördelning och vilka åstadkommer störningar eller fara för störningar vid radiomottagning. Något krav om strafflagstiftning mot rundradiosändningar av detta slag föreligger emellertid inte enligt telekonventionen. 1962 års "piratradiolag" kan därför inte sägas vara motiverad uteslutande av internationella överenskommelser utan dessutom av motivet att skydda det svenska radiomonopolet.

Det är tydligt att den starka opinion som kommit till uttryck mot kriminalisering av detta slag visar, att gällande lag saknar stöd i rättsmedvetandet. Man har inte kunnat förstå att en åtgärd som inte vållar någon som helst olägenhet skall bestraffas. Såsom framhölls i samband med lagens tillkomst var det också otillfredsställande att medverkan till en gärning kriminaliseras när själva gärningen inte är straffbelagd.

Om det till lagrådet år 1962 remitterade lagförslaget skrev detta beträf-

fande kriminalisering av blotta förekomsten av radiosändning från internationellt vatten:

Enligt förslaget inträder straff, förutom när mottagning störes, i det fall att sändningen är avsedd att mottagas i något av de nordiska länderna. Även om en dylik bestämmelse folkrättsligt icke skulle vara otillåten, måste den anses olämplig. Genom bestämmelsen införes i lagen en med hänsyn till grunderna för lagstiftningen ovidkommande synpunkt. Konventionen eller reglementena kunna icke åberopas till stöd för ett förbud med syfte att skydda ett land mot sändningar från anläggning utanför landet på grund av sändningarnas innehåll. Regeln föranleder att lagen ger intryck av att åsyfta sådant skydd eller att värna den monopolställning som i ifrågavarande länder tillkommer visst eller vissa företag. Med hänsyn till det sagda anser lagrådet, att bestämmelsen bör utgå. I stället kan enligt lagrådets mening ske en viss utvidgning av kriminaliseringen i förslagets 3 §.

1965 års europeiska överenskommelse tillkom efter initiativ från bl. a. Sverige och Danmark inom Europarådets ministerkommitté. Överenskommelsen innebär att medlemsstaterna förpliktas till nationell strafflagstiftning. Något förbehåll vid eventuell ratifikation tillåtes inte.

Europarådets rådgivande församling hade inte tillställts överenskommelsen för yttrande. Den antog därför en rekommendation i vilken man beklagade detta handlingssätt, samt föreslog ministerkommittén att undersöka möjligheten att förse överenskommelsen med ett tilläggsprotokoll i syfte att "uttrycka signatärmakternas avsikt att uteslutande använda överenskommelsen i avseende på den begränsade tillgången av frekvenser och frekvensband, och inte för att bevara några statliga eller andra monopols intresse i fråga om masstelekommunikationer . . ."

Denna rekommendation antogs enhälligt av församlingen — d.v.s. även av de närvarande svenska riksdagsledamöterna. Rekommendationen har också underställts 1965 års riksdag som inte funnit anledning till erinran.

Därför är det med en viss förvåning man konstaterar att den liberalisering som ovanstående resolution syftar till inte har någon motsvarighet i föreliggande lagförslag.

Vi anser att en internationell reglering på radiotrafikens område är nödvändig för att kaos i etern inte skall uppstå. Däremot kan vi inte acceptera en reglering som kriminaliserar radiosändning som inte inverkar störande på andra sändningar. Vi ser detta som en obefogad inskränkning i yttrandefriheten. Ratifikation av 1965 års europeiska överenskommelse kan vi därför inte biträda.

Den bäst framkomliga vägen synes vara att regeringen tar initiativ för att få till stånd en ny europeisk överenskommelse som bättre tillmötesgår den demokratiska grundsynen på yttrandefrihet och fri konkurrens. Detta

överensstämmer också med lagrådets inställning 1962 och Europarådets rådgivande församlings rekommendation.

Därvid skulle strafflagstiftningen begränsas till att gälla endast störande sändning vilket även tillmötesgår departementschefens yttrande i propositionen när han säger att "syftet med förbudet är att trygga den ordning i etern som åstadkommits genom de internationella reglerna för radiotrafiken".

Det är tekniskt möjligt att för nästan alla områden på öppna havet finna data för position, frekvens och effekt som går att inordna i den internationella planen och som inte "menligt stör" existerande eller enligt teleunionen planerad telekommunikation. Därför skulle det vara möjligt att uppdra åt telestyrelsen att kontrollera att vald kombination av frekvens, effekt och position för rundradiosändning på öppna havet inte är "menligt störande" för internationella teleunionens frekvensplan, och, om så är fallet, ange en sådan förändring av kombination att störning inte uppstår. Telestyrelsen bör då även ha rätt att förlöpande ur teknisk synpunkt kontrollera dessa stationers sändning. Härigenom skulle ordningen i etern tryggas.

Lagförslaget kan emellertid godtagas om den viktiga inskränkningen görs att brottets omfattning endast gäller rundradiosändning som orsakar menlig störning.

De skärpta reglerna angående medverkan till brott och förverkande kan då motiveras för att skapa en effektiv lagstiftning mot verklig piratradioverksamhet.

Lagrådet yttrar med anledning av lagens ikraftträdande:

Med hänsyn till den utvidgning av möjligheterna till förverkande som den nya lagen innehåller bör lagen träda i kraft på viss i författningen bestämd dag, förslagsvis den 1 juni 1966. Lagrådet hemställer att ikraftträdandebestämmelsen ändras i enlighet härmed.

Vi delar denna uppfattning. Några särskilda skäl till brådska föreligger inte. Den verksamhet som skulle drabbas vid lagens ikraftträdande är av sådan omfattning att en viss omställning torde bli nödvändig. Hänsynstagande härtill synes därför i hög grad befogat.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

I. att riksdagen måtte

1) avslå Kungl. Maj:ts proposition såvitt avser ratificering av 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier,

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att Kungl. Maj:t tar initiativ till en europeisk överenskommelse till

förhindrande av radiosändningar från stationer utanför nationella territorier, varvid blott sådana sändningar skall kriminaliseras, som innebär menlig störning för annan radiotrafik, bedriven i enlighet med internationella överenskommelser vartill Sverige anslutit sig,

3) antaga föreslagen Lag om förbud i vissa fall mot rundradiosändningar på öppna havet med den ändringen, att brottsbeskrivningen blott omfattar sändningar som innebär menlig störning för annan radiotrafik, bedriven i enlighet med internationella överenskommelser vartill Sverige anslutit sig,

4) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att Kungl. Maj:t uppdrar åt telestyrelsen att kontrollera att för radiosändning från internationellt vatten som kan mottagas i Sverige användes sådan kombination av frekvens, effekt och position att menlig störning i annan radiotrafik inte uppkommer,

5) besluta att lagen skall träda i kraft den 1 juni 1966;

II. att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig lagtext.

Stockholm den 8 mars 1966

Yngve Holmberg (h)

Ebon Andersson (h)

Carl Eskilsson (h)

Rolf Kaijser (h)

Yngve Nilsson (h)

Ragnar Sveningsson (h)

G. Ivar Virgin (h)